

הקדמה

תשע"ה

נוער מוביל תהליכים חברתיים וערכיים

המסמך

95 נוער מוביל תהליכים חברתיים וערכיים

למען ציון

דור המסכים

זהות תרבותית חברתית

רציונל: ילדים, בני נוער ומבוגרים מבלים שעות רבות, מדי יום, מול מסך: טלוויזיה, מחשב, סמארטפון, קונסולת משחק ועוד. למעשה, אנו חיים בעידן של "מסכים", ובני הדור הצעיר הם "דור המסכים", שאינו מכיר חיים ללא מסכים.

ילד מגיל שנתיים יודע לתפעל טלפון מגע; ילדים בני חמש מבלים שעות ארוכות, לבדם, מול מסך; תלמידי בית ספר יסודי משחקים במשחקי מלחמה; הנוער מצוי בעומקן של העולם החברתי הווירטואלי - הפייסבוק ודומיו.

השהות הממושכת מול מסך עלולה לגרום לנוקם רבים - בריאותיים, חברתיים ואף תפקודיים. בעיות כגון השמנה, בעיות ראייה וכאבי שרירים נפוצות מאוד בקרב בני נוער ומבוגרים כאחד. ילדים המבלים שעות רבות מדי מול מסך אינם מפתחים כישורים חברתיים נדרשים. "התמכרות" למסכים הפכה אף היא לתופעה רווחת, הדורשת טיפול בהתמכרות, כפי שמטפלים בהתמכרויות קלאסיות כגון התמכרות לאלכוהול או לסמים.

ילדי דור המסכים מבלים בין רבע לשליש מיומם מול מסך, ופעילויות מול מסך חדלו מלהיות "עיסוק" לשעות הפנאי, והפכו לעיקר סדר היום, תוך טשטוש גבולות מוחלט בין פנאי לחובה, דבר המתאפשר "בזכות" גלישה במכשירי טלפון סלולריים.

יחידה זו איננה שואפת למנות את הנזקים, להטיף נגד מציאות המסכים או לעצור את העולם. נקודת המוצא הנה המציאות כפי שהיא, מתוך הבנה כי המסכים השונים הפכו זה מכבר לגורם מחנך ומעצב זהות.

שלב א' של הפעילות שלפניכם נועד לעזור את המשתתפים לחשיבה על עולם המסכים. שלב זה נועד לאפשר כל אמירה, מחשבה ודעה במסגרת לברר את הלכי הרוח והקשיים המשותפים למרבית התלמידים בכיתה.

שלב ב' של הפעילות נועד לרתום את המשתתפים להעלאת רעיונות מעשיים לעידוד צריכה מושכלת של עולם המסכים.

דור המסכים

מטרות:

1. לברר עם המשתתפים את מידת הנוכחות של "מסכים" שונים ומגוונים בחיי היום יום שלנו.
2. לברר עם המשתתפים את היתרונות והחסרונות של עולם המסכים.
3. לעודד את המשתתפים להעלות רעיונות מעשיים לשימוש מושכל במסכים.

חלק א'

עזרים:

- נספח מס' 1: "זהות תרבותית חברתית" - אסופת קטעי מידע מגוונים בנושא "המסכים" (14 מקורות שונים)
- נספח מס' 2א': "ללא כותרת" - דף איש, כמספר המשתתפים
- נספח מס' 2ב': "הישרדות - שאלון למועמד", כמספר המשתתפים
- נספח מס' 3א': "מסך לפניך" - דף משימה זוגי, מחצית ממספר המשתתפים
- נספח מס' 3ב': "מסך לפניך" - דף משימה קבוצתי, כמספר הקבוצות
- נספח מס' 4: "אלו דברים" - כמספר המשתתפים
- נספח מס' 5: "דף שיקוף" - הצעה

מהלך ההפעלה

שלב הכנה: המנחה יבחר את קטעי המקורות מתוך אסופת קטעי המידע "דור המסכים" - נספח מס' 1, ויערוך דף מקורות לכיתתו (זוגי, קבוצתי או למליאה).

שלב א' - פתיחה

להלן כמה הצעות לעידוד חשיבה על הנושא "מסכים".

הצעה 1:

- שמש אסוציאציות סביב המושג "מסכים"

הצעה 2:

- המנחה יבחר אחד מקטעי המקורות (נספח מס' 1) ויקריא אותו באוזני המשתתפים, או יקרין סרטון ויברר עם המשתתפים מחשבות, תובנות או רגשות שהתעוררו בעקבות קטע זה.

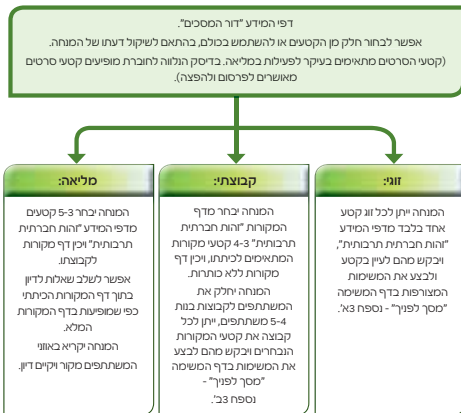
הצעה 3:

- המנחה יחלק למשתתפים דף איש "ללא כותרת" (נספח מס' 2א') ויבקש מהם לעיין בו ולבצע את המשימה.
- המנחה יקים סבב בין המשתתפים ויבקש מהם לשתף את המליאה בכותרת שבחרו, בסיפור, במחשבה או בתובנה שהתעוררו במהלך ביצוע המשימה.

הצעה 4:

- המנחה יחלק למשתתפים דף איש "הישרדות - שאלון למועמד" (נספח מס' 2ב') ויבקש מהם לעיין בו ולענות על השאלון.
- המנחה יקים סבב בין המשתתפים ויבקש מהם לשתף את המליאה בסיפור, במחשבה או בתובנה שהתעוררו במהלך השלמת השאלון למועמד.

שלב ב' - זוגי/ קבוצתי/ במליאה

שלב ג' - מליאה

- המנחה יבקש מנציגי הקבוצות או הזוגות לשחק את המליאה בתוצרי החשיבה שלהם.
- המנחה יחלק למשתתפים דף משימה אישי "אלו דברים" (נספח מס' 4) ויבקש מן המשתתפים למלא אותו.
- המנחה יאסוף את הדפים לצורך הגדרת הנושאים המרכזיים.

שלב ביניים:

1. מחנך הכיתה יחד עם נציגי הכיתה יעיינו בדפים שנאספו ויבחרו ארבעה-חמישה קשיים, אתגרים או נושאים המשקפים את הלכי הרוח המרכזיים בכיתה.
2. מומלץ לסכם ולמנות את מספר ההתייחסויות הכיתתיות לכל קושי, אתגר או הצעה שהועלו.
3. עשויים לעלות נושאים כגון:
 - התמכרות למסכים
 - עושר תרבותי
 - קידמה
 - תקשורת
 - חברות וירטואלית
 - תכנים בלתי ראויים
 - ועוד
4. כל נושא יירשם על דף A3 ככותר. דפים אלו ישמשו את הכיתה בחלק ב' של הפעילות.

חלק ב':

עזרים

4-5 דפי A3 כמתואר בשלב הביניים

מדבקות קטנות צבעוניות (10 מדבקות עבור כל משתתף)

מכשיר כתיבה

נייר דבק

- דף צבעוני הכולל גם תיאור של עבודת הכיתה
- מצגת
- סרטון ל-YouTube
- דף בפייסבוק
- חולצה, סווצ'ר, כובע

מהלך ההפעלה

שלב א' - קבוצתי

המנחה יחלק את המשתתפים ל-4-5 קבוצות, כמספר הכותרים שבהם רוצים לעסוק (דפי A3 משלב הביניים).

כל קבוצה תתבקש להציע רעיונות לשיפור ולקידום הקושי או האתגר המוצג בכותרת.

שלב ב' - מליאה

- המנחה יתלה את הדפים על קירות החדר.
- המנחה יחלק לכל משתתף 10 מדבקות קטנות צבעוניות (אין חשיבות לצבע).
- המנחה יבקש מן המשתתפים להסתובב בחדר ולסמן במדבקה את עשרת הרעיונות החשובים ביותר והמעשיים ביותר בעיניו.

סיכום:

- המנחה יעבור עם המשתתפים על הרעיונות שבהם בחרו מרבית המשתתפים (מומלץ לסמן רעיונות אלו בצבע בולט) - רעיונות אלו יהוו בסיס ל"דף שיקוף" כיתתי בנושא דור המסכים.

בנוסף

- הכיתה תבחר רעיון אחד לשני או קידום בקשר לעולם המסכים, שבו הם רוצים ויכולים לפעול במישור האישי או הכיתתי לאלתר, בלי להמתין להמשך התהליך.

סיכום שלב הקהל כיתתי:

- המנחה/מחנך הכיתה ונציגי הכיתה ינסחו "דף שיקוף" ובו ארבעה רעיונות מעשיים לשני או לקידום בקשר לעולם המסכים במרחב האישי והציבורי (רצ"ב דוגמה לדף שיקוף, נספח מס' 5).
- את דף השיקוף יכינו מחנך הכיתה ונציגי הקהל הכיתתיים בהסתמך על 4-5 דפי הכותר שבהם עסקה הכיתה בשלב ב' של הפעילות.
- דף זה נועד לשקף את הלך הרוחות הכיתתי: הן את הדעות הרווחות בקרב מרבית תלמידי הכיתה והן דעות קצה או דעות יחיד שהושמעו בכיתה.
- המנחה יעביר את "דף השיקוף" לרכז החברתי.
- מומלץ "לשווק" את הדף שנובש בכיתה להורי הכיתה ולכלל קהילת בית הספר.

זהות תרבותית חברתית

אסופת קטעי מידע ומקורות

"מכל מלמדי השכלתי"

סרטון

סאטירה (ישיבתית) על אופיו של שיעור בעידן המודרני. כל התלמידים מניחים על שולחן הרב נגנים להקלסת השיעור. הרב, מעביר השיעור, מניע, ואף הוא מניח נגן המשמיע את השיעור המוקלט מראש. בשיעור נוכחים רק מכשירים.

חושבים:

1. למה באמת לא? מה רע?
2. עיין במקור הבא. הקיפו בעינול את המובא בו ואינו אפשרי על פי המתואר בסרטון:

התורה נקנית בארבעים ושמונה דברים, ואלו הן:

בתלמוד, בשמיעת האזן, בעריכת שפטים, בבית חלב, באימה, ביראה, בענה, בשמחה, בטהרה, בשימוש חכמים, בדקדוק חברים, בפלפול התלמידים, בישוב, במקרא, במשנה, במעוט סחורה, במעוט דרך ארץ, במעוט תעגל, במעוט שנה, במעוט שיחה, במעוט שחוק, בארץ אפיס, בלב טוב, באמונת חכמים, בקבלת היסורין, המכיר את מקומו, והשמח בחלקו, והעושה סוג לדבריו, ואינו מחזיק טובה לעצמו, אוהב את המקום, אוהב את חבריו, אוהב את העריקות, אוהב את המישרים, אוהב את התוכחות, ומתרחק מן הכבוד, ולא מגיס לבו בתלמודו, ואינו שמח בהוראה, נושא בעל עם חברו, ומכריעו לכף זכות, ומעמידו על האמת, ומעמידו על השלום, ומתישב לבו בתלמודו, שואל ומשיב שומע ומוסיף, הלומד על מנת ללמד והלומד על מנת לעשות, המחזיק את רבו, והמכון את שמועתו, והאומר דבר בשם אומרו.

(מסכת אבות פרק י, משנה ו)

3. עיין כמה שסימנתם. מה חשיבותו ללימוד תורה ולכל לימוד?

מן הירוק הירוק הזה...

בתור לקופה בסופרמרקט, אמרה הקופאית הצעירה לאישה מבוגרת כי עליה להביא בעצמה את שקיות האריזה, כי שקיות הפלסטיק אינן טובות לסביבה.

האישה המבוגרת התנצלה והסבירה: "בזמני לא היה לנו הדבר ה'ירוק'."

הקופאית אמרה: "זו הבעיה שלנו היום. לדור שלך לא היה אכפת מספיק כדי לשמור על הסביבה".

אכן, היא צדקה: לדור שלנו לא היה ה'ירוק' הזה, בזמנו. באותם ימים, החזרנו בקבוקים של חלב, סודה ובירה לחנות. החנות שלחה אותם חזרה למפעלים שבהם רחצו ועיקרו אותם ומילאו אותם מחדש. כך השתמשו באותם בקבוקים שוב ושוב. כך הם, למעשה, מוחזרו. אבל אז לא היה לנו ה'ירוק' הזה.

עלינו רגלית במדרגות כי לא היו לנו מדרגות נעות בכל חנות גדולה ובכל בניין משרדים. הלכנו אל חנות המכולת ולא טיפסנו לתוך מכונת בעלת 300 כוחות סוס, בכל פעם שהיינו צריכים ללכת שני רחובות.

אבל, היא צדקה, לא היה לנו אז ה'ירוק' הזה.

בימים ההם כיבסנו את חיתולי התינוקות כי לא היו חיתולים חד-פעמיים. ייבשנו את בגדינו על חבלים בשמש, ולא במייבשים זוללי אנרגיה. הרוח ואנרגיית השמש אכן ייבשו את בגדינו. ילדינו לבשו בגדים זה-אחרי-זה, כי לא תמיד רכשנו עבורם בגדים חדשים. אבל, הגברת הזו צדקה, לא היה לנו ה'ירוק' הזה בזמנו.

אז, היו לנו מקלט טלוויזיה אחד ומקלט רדיו אחד בבית - לא טלוויזיה בכל חדר. למקלט הטלוויזיה היה מסך קטן בגודל ממסחה (זוכרים?), לא מסך בגודל של מדינת ישראל. במטבח בחשנו וערבנו בידיים, כי לא היו לנו מכשירים חשמליים לכל פעולה. כאשר ארזנו חפץ שביר, כדי לשלוח אותו בדואר, השתמשנו בעיתון ישן כדי לרפד את האריזה למניעת שבירה, ולא היו קלקר או פתיתי פלסטיק, או ריעת בועות פלסטית, לשם כך. באותם ימים, לא הפעלנו מנוע ושרפנו בניין כדי לקצור את הדשא. השתמשנו בכוח הגוף שלנו כדי להניע את מקצצת הדשא. התעמלנו על ידי עבודה, כך שלא היינו צריכים ללכת למועדון בריאות כדי לרוץ על מכשירי הליכה המופעלים על ידי חשמל, אבל, היא צדקה, לא היה לנו אז ה'ירוק' הזה.

שתינו מברו המורקה כאשר היינו צמאים ולא השתמשנו בכוס או בבקבוק פלסטיק בכל פעם שהיינו צמאים. מלאנו את עטינו בדיו בכל פעם שהיה צורך בכך, ולא רצנו לקנות עט חדש. החלפנו את סכין הגילוח במכשיר, ולא השלכנו את כל המכשיר רק מפני שסכין הגילוח שבו שברה.

אבל, לא היה לנו אז ה'ירוק' הזה.

באותם ימים, אנשים נסעו באוטובוסים וילדים רכבו על אופניים אל בית הספר, או הלכו ברגל, במקום הפיכת האימא שלהם לשיירות מוניות של 24 שעות. היה לנו שקע חשמל אחד בחדר, לא בנק של שקעים כדי לחבר אליהם תריסר מכשירים. לא היה לנו צורך בחפץ ממוחשב כדי לקלוט אות מלוויין המרוחק אלפי מיל, בחלל, כדי למצוא את חנות הפיצה הקרובה (בכלל לא היו אז חניות פיצה). אכן, האם אין זה עובד שהדור העכשווי מקוון על כך שאנו, הזקנים, כה בזבזנים משום שאין לנו ה'ירוק' הזה...

נא העבירו זאת לעוד זקן אנוכי הזקוק לשיעור משמנדיק בדבר שמירת הסביבה...

חושבים:

1. "אכן, לא היה לנו הירוק הזה", מסכים הזקן. האם, לדעתכם, פעם היה "ירוק"?
2. מהו, לדעתכם, ההבדל בין ה"ירוק" של פעם לבין זה של היום?
3. האם, לדעתכם, ה"ירוק" של היום הוא התקדמות לעומת ה"ירוק" של פעם?
4. מה אתם יכולים לעשות באופן אישי או כיתתי כדי לקדם סוגיית ה"ירוק הזה"?

מנותקים בשטח

כתבה: מסלול עוקף בגרות

הכתבה מתארת את מסע הסיום של תלמידי מומת סירות בישיבת "חברותא" בכפר בתיה - רעננה. המסע נמשך חמישה שבועות ובמהלכו התלמידים שהוים בשטח ללא כל אמצעים טכנולוגיים. הכתבה מתארת את התהליכים האישיים והחברתיים שעברו על התלמידים בגלל התנתקותם מסביבת הציוויליזציה היומיומית שלהם.

"תארו לכם עולם בלי מחשב, בלי אינטרנט, בלי פייסבוק, בלי מכונת כביסה, בלי מיטה, בלי כרית, ושמיכה. דמיינו לעצמכם עולם נטול ויתורים עצמיים, נטול רעשים חיצוניים, מציאות שבה אין לך לאן לברוח מעצמך ומשלושים החברים שסובבים אותך..."

מדובר בטיול שנתי מיוחד מאוד - "החופצה". מסע חינוכי יחיד מסוגו בארץ ובעולם שחוצה את ארצנו

לאורכה ולרוחבה ומהווה את נקודת השיא של מגמת הסיירות בישיבת אמ"ת חברותא ברעננה".

בראיון למגזין עולם קטן מספרים החברה על תהליכים ותובנות שחוו בטיול:

■ "מצד אחד הזמן עובר לאט ב'חופצה'. אין לך מחשב ואינטרנט שיעבירו את הזמן. אבל מצד שני הימים חולפים מהר, אחרי שבוע אתה מתחיל לאבד את תחושת זמן. אתה נכנס לשגרה שוטפת שאין לה התחלה וסוף. יש המון התבוננות ושלווה. יש זמן לחשוב על דברים, לנתח סיטואציות ולתקן את עצמך".

■ "פתאום אתה מבין כמה רע יש בכל התרבות הווירטואלית. אתה מתחיל להקשיב לעצמך. פתאום אתה מתחיל לחשוב על החיים, על מי אתה ומה אתה רוצה מהחיים..."

■ "אין הקלה יותר גדולה מזו. אין לך דרך להתעדכן בפייס ולקרוא עיתון, אני אישית הייתי עם פלאפון אבל לא התחברתי לפייס לשנייה אחת ב'חופצה'. גם מאז שחזרנו אני מתחבר פחות לפייסבוק ולאינטרנט. זה הוכיח לי שאני יכול בלעדיהם".

■ "החברה מרגישים שהם קיבלו מתנה של טהרה ונקיות, הרחק מכל ההתמודדויות שקיימות בבית ובסמארטפון. פתאום אתה קולט שאתה יכול בלי זה..."

מתוך מגזין עולם קטן, גיליון 9, 12 בסיון תשע"ב

חושבים

1. מהם הרווחים האישיים והחברתיים שהפיקו תלמידי ישיבת "חברותא" שהשתתפו במסע ה"חופצה"?
2. מה ביכולתכם לעשות כדי לזכות באותם רווחים שהרווחו חברי המסע בלי לצאת למסע?

תפילין אלחוטיות

נספח מס' 1

מתוך האתר: nonews.co.il, אסף וול וגיל סלוביק, ממזין "מוצ"ש", גיליון 62, מקור ראשון

חושבים

1. האם, לדעתכם, יש הקפדה כי הציווי "קשורם לאות על ידך והיו לטפלות בין עיניך", יעשה ממש באופן פיוז מדוע?
2. האם יש ערך מוסף לכך שמצוות צריכות להיעשות באופן פיוז, "ממש"?
3. האם נכון, לדעתכם, להטב מצוות מסוימות לישום וירטואלי? אילו רוחים והפסדים טמונים בכך?

יוצאים מהמסך

חושבים

1. האם אתם חשים צורך לצאת מן המסך? האם צילומי טבע בתערוכה ממונות קרוב לבית, עם בית קפה צמוד טובים פחות?
הקף בכל שורה את ההעדה שלך:
2.
 - אני מעדיף לראות סרט
 - אני מעדיף לצפות במשחק כדורגל
 - אני מעדיף להיות במפלי הניאגרה
 - אני מעדיף להיפגש עם מי שאני אוהב
 - אני מעדיף להיפגש עם ראש הממשלה
 נסה למצוא היגיון משותף לכל בחירותיך והגדר אותן.
3. סדרו את כל הדוגמאות הליל בשתי קבוצות:

מחוץ למסך:

בתוך המסך:

א. מהם היתרונות של קבוצת החוויות מחוץ למסך? **ב.** מהם היתרונות של קבוצת החוויות בתוך המסך? **ג.** איזו דרך מועדפת עליכם לחוות דברים? **ד.** היכן אתם חווים את רוב הפעילויות שלכם? (בתוך מסך או מחוץ למסך)? **ה.** כיצד ניתן להשלים, עבור כל קבוצה (בתוך/מחוץ) את יתרונות הקבוצה האחרת?

סבתא סורגת

חושבים:

1. כיצד אתם מבלים את מרבית שעות הפנאי שלכם? מול מסך או בדרך אחרת?
2. מה היתרונות של בילוי מול מסך?
3. מה החסרונות של בילוי מול מסך?
4. מה אי אפשר לעשות מול מסך?
5. האם נוהר לכם מספיק זמן כדי ליהנות מעיסוקים שאינם מול מסך?
6. הגדירו תחביבים/ עיסוקים שאתם רוצים לעסוק בהם ואי אפשר לעשותם בעזרת צפייה במסך.

"וכל המרבה לספר ביציאת מצרים"

סרטון

הסרטון ממחיש את סיפור יציאת מצרים הנקרא מההגדה באמצעות "תרגומו" לשפה הקולנועית. הקטעים הקולנועיים לקוחים מהסרט "עשרת הדיברות", ומפיק הסרטון עובר מההגדה לקטעי הקולנוע בהתאם להתקדמות הסיפור.

חושבים

1. האם הסרטון הוסיף לך המחשה על זו שאתה יוצר לעצמך בעת קריאת ההגדה?
2. אילו נקודות הואח לך על ידי הסרט, שלא שמת לב אליהן תוך כדי קריאה בהגדה?
3. האם יש חסרונות בהמחשה הוויזואלית הזו? האם יש יתרונות בסיפור יציאת מצרים הנקרא ונאמר על פני זה הנצפה?
4. האם, לדעתך, נכון ומתאים לקיים על ידי צפייה בסרטון או בסרט את המצווה "לספר ביציאת מצרים כל אותו הלילה"?

"שקצת פחות זה קצת יותר..."

מצגת: מוכר התותים (מצורפת בדיסק)

המצגת מספרת על אדם שלא קיבל עבודה כמנקה שירותים משום שלא הייתה לו תיבת דוא"ל שאליה אפשר לשלוח טפסים ודרשים. ברוב ייאשוו הוא קנה קופסת תותים, החל לסחור ומשם התעשר. אילו הייתה לו תיבת דוא"ל, הוא עדיין היה היום מנקה שירותים...

- או -

ליפא העגלון

מילים: יחיאל מוהר
לחן: אריה לבנון

קוראים לו ליפא העגלון,
והוא אולי האחרון
שיש לו עוד פלטפורמה ישנה.
איני מבין בשום פנים
לאן כולם ממהרים –
ריצה לקראת השד יודע מה.

אז ליפא העגלון אומר
שקצת פחות זה קצת יותר,
צריך למתוח המושכה
וקצת לקחת חזרה.

היה פעם "שולג לבנון",
ו"שניר", "כרמל", "קפה חרמון",
היום יש "דיצה", "פיצה", "מונסניור".
גם לעגלון פשוט מובן
שיש ללכת עם הזמן –
ללכת מילא, למה למהר?

אז ליפא העגלון אומר...

שיחת רעים, מילה חמה
היום כמעט ולא תשמע –
כל איש נושא נאום או סתם צועק.
פגישה - חברותא - "לחוד"ם
ושכונסים עצרת עם
נואם בפני אולם מלא,
על ריק.

אז ליפא העגלון אומר...

בעיר הזו ישנו תחביב
שפירושו הוא להחליף –
כולם כאן מחליפים ומחליפות,
דירה או צבע שערות,
ריהוט, רעים, כלבים, שמות,
שמלות, ובעיקר את הדעות.
אז ליפא העגלון אומר...

אז מה אני אומר, רעי,
אסור לרוץ יותר מדי,
אפשר בעגלה בזמן קריב.
אך אם נרוץ מהר, מהר
אז כל העסק יישבר –
על כן כדאי, גם פעם להקשיב (מת?)
כשליפא העגלון אומר...

חושבים:

- צריך להתקדם, להשתפר, להתייעל, לחדש - האומנם?
- האם כל שדרוג מוביל קדימה?
- מהם, לדעתכם, חסרונות הקדמה? כיצד באים הדברים לידי ביטוי אצל מוכר התותים?
- מה דעתכם, האם כדאי להקשיב לליפא העגלון אומר שלפעמים "קצת פחות - זה קצת יותר"?

"מלאו אסמינו בר"

הלב הוא מקום צמיחה עשיר,

הוא אינו יכול להישאר ניטרלי.

אם אין אתה נותן בו זרע ברכה,

הרי הוא קולט מן האוויר כל מיני מוץ ומצמיח קוצים וברקנים.

(הרב בר שאול, מצווה ולב)

חושבים:

1. האם אתה חש שאתה מפיק מה"מסכים" שבחיך זרעי ברכה שמצמיחים אותך?
2. אם כן, נסה להגדיר אותם ואת תרומתם.
3. האם אתה חש גם בקליטה של מוץ, קוצים וברקנים מהמסכים שבחיך?
4. אם כן, הגדר מה הם, היכן וכיצד הם משפיעים עליך, וכיצד ניתן לשרש אותם, לזרות את המוץ ולהותיר את הבר.

דבקות וקרעים

תלוי בכניסה לבית המדרש בשיבת ההסדר בפתח תקווה:

"שטעם הדבר שתורתו נעשית קרעים-קרעים הוא
לפי שמפסיק באמצע לימודו". (סנהדרין)

"...הגמרא לימדה כי מי שמפסיק מלימודו נעשית תורתו קרעים-קרעים,
אין הוא מגבש את תורתו כחלק יסודי ומוכנה בנשמתו.
לא ניתן ללמוד תורה באופן שטחי, כשכל הזמן ישנה ברקע אפשרות כי
לימוד התורה ייקטע.
אף אם הפלאפון לא יצלצל אף לא פעם אחת, עצם האפשרות כבר
מפריעה את הריכוז והדבקות בלימוד".

חושבים:

1. הרב שרלו מתייחס לריכוז, דבקות ורצף ביחס ללימוד תורה. האם הדבר נכון גם לגבי תחומים אחרים? האם כיבוי טלפון בקונצרט/ הצגה/ סרט נדרש רק כדי שלא ישמיע רעש ויפריע? מה נפגע כתוצאה מהסחת הדעת?
2. הרב שרלו אסר על הכנסת טלפונים לתחום שבו נדרשים ריכוז ורצף. הגדר מקומות/ תחומי עיסוק/ רצף זמן שבהם אתה זקוק לריכוז ורצף שאין להפסיקם. חשוב כבר עתה, כיצד תתמודד עם הסחות דעת שבשליטתך, ועם אלה שאינן בשליטתך. קבע לעצמך דרך למדוד את הישגך באתגר זה.

"או חברותא או מיתותא"

בשם רבי מרדכי מלכוויץ אומרים:
חברותא – כמוה כאבן צור.
כשהיא בפני עצמה אין לה ערך,
אולם כשמשפשים אבן באבן –
יוצאים ניצוצות של אש.

חושבים:

1. נגיד שיש לך 500 חברים בפייסבוק. כמה מהם תוכל להגדיר כ"חברותא"? כאלה שיכולים לאתגר אותך בחשיבה ובעשייה?
2. הצע דרכים לשימוש בטכנולוגיות שיכולות לתמוך, לסייע ולקדם קשרי "חברותא", כדוגמת לימוד משותף בסקייפ וכן הלאה.

"עשה לך רב"

"... יהושע בן פרחיה אומר: עשה לך רב..."

(מסכת אבות פרק א, משנה ו)

חושבים:

1. איך מממשים את ההנחיה "עשה לך רב"? מה נדרש מהרב לשם כך? מה נדרש מהתלמיד? הצע דוגמאות להבחנה בין "רבו סתם" ל"רבו מובהק".
2. האם שאלה במסגרת "שו"ת סלורי" הולמת את ההנחיה "עשה לך רב"? מדוע?
3. מה היתרונות ב"שו"ת סלורי" ואיזה צורך הוא ממלא?
4. אילו צרכים ודרישות הוא אינו ממלא? כיצד אפשר להשלים אותם?

מכתב פתוח מיהורם גאון:

צילום: ניר דגן

"שלום לך ילד קטן וחביב,

אתה יודע שבפעמים הרבות שבאתי לבקר אותך, וניסיתי לשוחח איתך ללא הצלחה, פגעת בי שלא במתכוון? הייתי בסווח שאתה כועס עלי, כי לכל שאלה שלי, אתה עונה "יאפ" או ב"נראה לך?" ברור!!!!!!!!!!!!!! אז מה שאני אחשוב? שאם היו לך יותר מיילים היית משתמש בהן

כשהייתי בגילך קראו לי "פספסן", מילה שאתה בסח לא יודע את משמעותה כי כבר אין בעולמך החדש פספסנים. אני הייתי מדבר המון על כל נושא שבעולם עד שהיו אומרים לי די שקט. פספסן שכמוך. אצלך זה כבר לא קורה גם לא יקרה.

אני מודה על האמת שאחרי כמה שיחות קצרות איתך, (קצרצרות...) אס את התחלתי להבין שזה לא אישי, שאין לך דבר נגדי, וזה לא כמות הממתקים שאני מביא או לא...

התחלתי להבין שעולמך מצומצם לכמה עשרות מיילים, וזהו. ככה אתם כולכם, כל הילדים, יש לכם פלאפון, ואתם מדברים עם החברים באס אמ אסים, ושם השפה מאוד קצרה.

חייבת להיות כזאת כי אתה לא קלדנית, אתה ילד קטן, שבסך הכל רוצה להעביר מסר לחבר, לא לשוחח. אתה בסך הכל ילד שידל עם אוצר מיילים ואמלל, וקטן שמחליפות עולם ומלואו.

למשל אם אתה רוצה לומר "יו כמה אני עליו, פשוט הצחקת אותי עד דמעות", אתה מסמס פרצוף צוחק וגומר העניין. "היו אלוהים הטוב כמה שזה עצוב בא לי לבכות", גם את כל המלל הזה אתה לא צריך יותר, מספיק לסמס פרצוף עצוב, והמסר הובן.

כשהייתי קטן והלכתי לחברים הייתי שואל מה נשמע? מה קורה? מה העניינים? איך הולך? מה המרגש? אתה ילד מסכן שלי מסתפק ב"מה ניש" וזהו.

ואלה לא רק המיילים חמוד שלי, זה כל עולמך שהולך ומצטמק לגודל פלאפון ולתאי מח אס אסים. אתה כבר לצערי ילד חסום שלי, לא תגיד יותר לאמא "מה את חושבת לך? מה פתאום שאני אנשה שעורים עכשיו, כשכל החברים משחקים ביניהם... ורק חזרתי עכשיו מבית הספר, למה את מקשה עלי את החיים?" במקום כל זה אתה תגיד "נראה לך?" וזהו!!! אמרת הכל. היא כבר תבין... או לא...

ואם מספרים לך סיפור מדהים, שממש קשה להאמין שקרה, כמו למשל שהילדה הכי יפה בבית הספר אמרה שאתה נחמד, אני בגילך הייתי צועק "אלוהים אני אוהב אותך, אני מאושר, אני מרחף אני בשמיים". אתה לעומת זאת תסתפק ותגיד "דיייייייייייייי" ואת זאת יבינו כל החברים, אני קצת פחות.

לו לפחות במקום כל "כאילו" שאתה דוחף אחרי כל מילה, היית משתמש במילה חדשה ומשמעותית... אני כאילו, חושב שאם כאילו, היית כאילו, אומר פחות כאילו, היה מקום למילים אחרות כאילו במקום כאילו.

אתה מאוד לא תאהב מה שאני לך, אבל אני די מרחם עליך, כי אתה לא יודע מה אתה מפסיד. אין לך מושג איזה עולם דמיוני בניתי לו את הספרים והשירים של ילדותי, אתה ילד מתוק ומקופח שלי לא יודע אפילו שזה קיים.

אתה לא מתלהב יותר מכלום, כי כל שקשוק הוא "מדהים" ומה שאתה אוהב זה "לייק", ואם אתה לא רוצה משהו אז זה "לא בא לי" (מה לא בא לי לאן בא לאן) או "אין מצב" (איך מצב הוא אין איש, חשבת על זה פעם?) ואיך תתלהב ממשוה כשהכל פתוחה וכל מי שמנסה לספר לך סיפור יפה הוא בסך הכל "חופר", "קודח" או "ארכיאולוג"

ואם כבר התאמצת ויצאת מגדרך, והודעת "לא בא לי" שוו כבר הסחפת... ובכל זאת ממשיכים לשכנע אותך, אז אתה מסגר עוד יותר ואומר "חומה", וזה באמת סוף פסוק, כאילו דא!

נספת מס' 1

אין אן מושג אױך נענטליכע כעסענד לא ידענע שאצער המיליע שלך כאצער נעמל (רױל „ יודע מי זאט? מה אתה צוחק?) אױך נענטליכע כעסאמרט לי „**תרענע**“ כאילו השתוללתי ואני בכך הכל רציתי לקרוא לך שיר של ע' הילל. מה אתה צוחק עכשיו??? מה אמרתי ע' הילל „ זה משורר.

ה"כל בסתלבט ׀הלכל בסבבה׀הלכל נהדר׀הלכל על הכיפוק׀הלכל בפואנה׀הלכל בלגאנה" כן הו' שיר יפה, מסכים אתר
... ואי הולך להסתבר שוב... כשתגדל אי אספר לך אך מסתבכים עם מילים... "קמת בבקר על הצד המחורפף ׀
שמת פופ קורן בסיר והוא נשרף ׀ על כל הפרצוף היום התחיל באוף ׀ אל תהיה שפוף ׀ תזרזר"

כן חשוב שלי, גם זה שיר יפה בעיקר המחורפף והתזרוז, אבל, יש עוד שירים יפים שאתה לא יודע על קיומם ולו ידעת אולי אוצר המילים שלך היה גדול יותר, ואולי היית מדבר איתי יותר כשאני בא לבקר, כי היו לך ככה יותר מילים.

תשמע למה אני מתכוון.

"לילה לילה מסתכלת הלבנה, בפרחים אשר הוצו בגינה, בפרחי היקינטון, בגינו הקטן..."

ובכן יפה? למשוררת קראו לאה והיא כתבה גם לגדולים. מה זה לבנה אתה שואל, ואתה צודק, יותר פשוט ירח... ולמה יש לי דמעות עכשיו? סתם זכוב שעבר..."

תשמע שיר אחר "מעבר לים במדינות הים, שם איי הזהב שכחתי מה שמם, עם גדול ורם, עם ישר ותם ומלך עליהם כמוהו לא קם. וגנים למלך מעבר לים, ציפורי גן עדן מקננות בהם"

למשורר קוראים חיים, חיים נחמן... מה זה מקנות אתה שואל? וציפור גן עדן?... מסכן שלי מאיפה שתדע,

מאתר ואני מאוד מעוניין שתמשיך לדבר איתי, אחזור לשריפה אחר שמצאתי אצלך: "צ'ופ סטיק, צ'ופ סטיק צ'ופסטיק
צ'ופ סטיק, וכמו ומוזם באוויר ובנו בזה תפוס חזק שחב"ל מוזם פורקופצים פה בסרף גירס פנקיסט וקואין
דברים כאלה ואין דברים כאלה, אין"

הלוואי ולא הינ'.....!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

יאללה ביי חמוד שלי, ותרגיע, חפרתי לך מספיק בראש, כאילו דאזאשכרה נדנדתי ברמות, עד שחשבת אותי לגור, בתכלס' מודה שכל הנאום שלי אליך היה פחחחחחחחחחחחחחחחחח גדול.

אבל פלייטמן אל תעשה לי איגמר, בכל זאת אני "לייק" אותך מאוד!"

שודר בתכנית "גאון ברדיו", רשת ב'

פורסם באתר Ynet, יוה"ס 17.6.11

מפיקת המאמר: טל וינגרטן

חושבים:

יהורם גאון כתב, כדרך בני דורו, באריכות ובפירוט את שיטתו. ענו לו תשובה, כדרך בני דורכם.

ההוראות לאופי התשובה:

א. קצרה - לא יותר משישים מילים **ב. ממצה** **ג. שנונה** **ד. הכרחי שתהיה חיובית וכונה**

ה. צריכה להסביר את ערך דרכר. ו. צריכה לציין את יתרונותיה, מבלי לפגוע, לפגום או לציין את חסרונות

הצד שכנגד

7. מראה כיצד אתה מתמודד עם הבעיות שנסענו כלפיך (אוצר מילים מצומצם, רדוד, חסר תוכן ועוד)

ת. מציע דרר לקשישים לחבור אליו **ט.** שלח אלינו ונעשה לך ליק!

כותרת:

רשמו בכל מסגרת את מספר השעות הממוצע שאתם מבילים ביממה מול מסך זה.

מחשב

טאבלט

טלוויזיה

סלולרי

די.וי.די

קונסולת משחק

סכמו את סך השעות ביממה מול המסך:

תנו כותרת לדף.

שם המועמד

גיל

שאלון למועמד

לפניך עשר שאלות ושתי דקות.

צוות הפרויקט משאיר לעצמו את הזכות לבחור את המועמדים המתאימים. עליך לענות בכנות.

1. אם תיאלץ להיוותר לבד על אי בודד, מה תעדיף שנשאיר לך:
 - א. ספר טוב
 - ב. אייפון/גלקסי טעון, ללא קליטה
 - ג. נגן DVD עם סרט אחד
 - ד. אדנית עם זרעי פרחים
2. קיבלת לידך טלפון סלולרי. בכמה זמן תוכל להקליד במסגרת מסרון את הבית הראשון של "ירושלים של זהב", כולל הפזמון?
3. מנה שלושה משחקי קופסה בהם שיחקת בחודש האחרון.
4. כמה חברים מדף הפייסבוק שלך הם באמת חברים שלך? כמה זה באחוזים?
5. אנחנו מבטיחים לך ניצחון בתכנית טלוויזיה. באיזו תכנית אתה רוצה שזה יתרחש?
 - א. אחד נגד מאה
 - ב. מאסטר שף
 - ג. האח הגדול
6. איזה פרס תעדיף?
 - א. להיות מפורסם לשנה
 - ב. להיות מיליונר לשנה
 - ג. תוספת שנה לחייך
7. במסגרת הטיוול השנתי הגעתם לקניון. לרשותך 45 דקות בלבד, אולם אין ברשותך כסף. באיזו תנוה תבלה את זמנך?
8. אם תיבחר לפרויקט, כנראה תתגוג אתנו את תג הפסח. באיזו דרך תבחר להתכונן לליל הסדר?
 - א. תמחזי לעצמך את סיפור יציאת מצרים
 - ב. תלמד ותקרא בנושא
 - ג. תאזין לשירים בנושא מתוך MP
 - ד. תצפה באופן ביקורתי בסרט "נסיך מצרים"
9. בטרם צאתך לפרויקט הישרדות נוכל ללמדך מיומנות אחת בלבד. מה תבחר?
 - א. לקלוט את רשת א'
 - ב. קשר ספנים
 - ג. הפקת תה מצמחים
10. בסולם 1-100, עד כמה הנך מעוניין להשתתף בפרויקט הישרדות?

תודה על שיתוף הפעולה,
אנו מאחלים לך הצלחת בהמשך דרכך!

מסך לפניך...

דף משימה זוגי

קראו את קטע המידע שקיבלתם ובצעו את המשימות שלהלן:

1. סכמו בכמה מילים את הרעיון המרכזי המוצג בקטע.
2. האם הקטע שקראתם ריגש אתכם? מדוע?
3. הקטע מציג קושי מסוים בעולם המסכים. מהו הקושי?
4. האם מוצע בקטע הנ"ל פתרון? מהו?
5. היערכו להצגת תוצרי החשיבה שלכם בפני המליאה.

מסך לפנויך...

דף משימה קבוצתי

קראו את קטעי המידע שקיבלתם ובצעו את המשימות שלהלן:

1. תנו כותרת המושכת את הלב ונוגעת במהות כל קטע.
2. כל אחד מקטעי המקורות שלפניכם מציג קושי. רשמו מתחת לכל קטע מהו הקושי.
3. בחלק מן הקטעים מוצע פתרון. מהו הפתרון? האם אתם מזדהים עם פתרון זה?
4. מהו הקטע שריגש אתכם כקבוצה, יותר משאר הקטעים? מדוע?

בחרו נציג/ה שייצג את בחירתכם בפני המליאה.

אלוי מעצבים

אלוי משמרים

עולם
המסכים
אלו דברים ש....

אני רוצה לשמר

רשמי אגם

אח...

אני רוצה לשמר

דף שיקוף דור המסכים

חשוב לנו לציון כי כמה תלמידים רצו לדבר על...

הסוגיות העיקריות שבהן עסקה הכיתה היו:

אנחנו רוצים לשתף ברעיונות או בסיפורים מרגשים שעלו במהלך הברור...

רעיונות מעשיים ... פרויקטים ... יוזמות ...

אנחנו, תלמידי כיתה _____, מציעים בזאת:

להלן כמה דעות מיעוט שלא זכו להסכמה,
עוררו מחלוקת, או אפילו חוסר נחת:

להלן עוד כמה רעיונות טובים שעלו בכיתתנו, והחלטנו
לוותר עליהם בשלב זה.

בשלב ראשון החלטנו לפעול בנושא מסכים בדרך הבאה:

רשמו:

נציגי הקהל:

מחנך הכיתה: